

Základy trestní odpovědnosti ve veřejné správě

JUDr. Martin Richter

Právnická fakulta
Univerzity Karlovy

nám. Curieových 901/7
116 40 Praha 1

Ministerstvo spravedlnosti České republiky
Sekce dohledu a justice Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2

To TO mám všechno jako přečíst?

- ▶ Povinná míra opatrnosti je daná spojením objektivního a subjektivního hlediska
- ▶ **Objektivní hledisko**
  - ▶ vyžaduje od každého v dané situaci stejnou míru opatrnosti
  - ▶ rozsah je vymezen zvláštními právními předpisy, technickými normami, uznávanými pravidly nebo okolnostmi a konkrétní situací
- ▶ **Subjektivní hledisko**
  - ▶ je podmíněno osobními vlastnostmi a stavem pachatele
  - ▶ respektuje okolnosti konkrétního případu (místo, čas a prostředí spáchaného činu)

Opatrnost vyžadovaná u člena zastupitelstva obce (města)

▶ Základní opatrnost

- ▶ je vlastní všem zastupitelům při jakémkoliv jednání
- ▶ obsahuje povinnost zjistit protizákonnost usnesení (návrhu), kterou by odhalil průměrný a rozumný člověk bez zvláštního vztahu a vzdělání v oboru

▶ Zvláštní opatrnost

- ▶ je daná pouze u jednání spadajícího do specializace zastupitele
- ▶ obsahuje povinnost zjistit u usnesení (návrhu) týkajícího se jeho specializace takovou vadu, kterou by po důkladném přečtení odhalil poučený a rozumný člověk

Zvláštní případy

- ▶ Předkladatel návrhu
  - ▶ měl by u **svého** návrhu vynaložit opatrnost, která povede k odhalení takové protizákonnosti, již by po důkladném přečtení odhalil odborník
- Upozornění na protizákonnost jednání
  - ▶ podložené upozornění na rozpor se zákonem může mít dopad na právní kvalifikaci jednání (zavinění) i toho, kdo byl takto upozorněn
    - ▶ zavinění z vědomé, resp. hrubé nedbalosti by bylo možné dovodit u členů zastupitelstva obce mimo jiné např. i z toho, že na zasedání zastupitelstva obce, na němž se rozhodovalo o schválení prodeje nemovitého majetku obce, byli upozorněni jinými členy zastupitelstva obce na určité skutečnosti, z nichž vyplývá možnost příliš nízké kupní ceny a které vědomě pominuli a schválili prodej majetku obce za tuto cenu

1. Schválení prodeje majetku obce za podstatně nižší kupní cenu, než jaká byla v daném místě a čase dosažitelná

Usnesení NS z 19. 12. 2012, sp. zn. 5 Tdo 827/2012 (R 2/2014 tr.) a (TR 6/2013, str. 147)

Trestný čin: Porušování povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti podle § 255a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., resp. porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti podle § 221 odst. 1, odst. 2 písm. a) TrZ.

Skutkový děj: Obvinění jako členové zastupitelstva města Liberec hlasovali dne 26. 4. 2007 pro schválení prodeje pozemků v majetku města, přičemž vědomě zcela pominuli námitky některých členů zastupitelstva vznesené v předchozí diskusi, kteří upozornili na nezdůvodněný rozdíl v cenách obou pozemků a na to, že cena byla konzultována s realitními makléři a podle jejich názoru je příliš nízká. Obvinění se naopak spolehli na zpochybněné podklady vypracované Magistrátem města Liberec, odborem rozvojových projektů, který běžně podobné převody nepřipravoval, přičemž z těchto podkladů nebylo zřejmé, zda se stanovením ceny v čase a místě obvyklé vůbec někdo zabýval. Konkrétně zde nebylo uvedeno vysvětlení zjevného nepoměru mezi cenami obou pozemků ani to, jaké je jejich přesné určení podle územního plánu, a k ceně zde bylo uvedeno pouze tolik, že byla určena podle interního předpisu města ke stanovení cen pozemků, který nabyl účinnosti dne 1. 4. 2004 a nikdy nebyl novelizován. Hlasy obviněných zastupitelstvo přijalo usnesení č. 57/07, kterým byl prodej pozemků schválen, a na základě tohoto usnesení byla mezi městem a manželi K. a L. V. uzavřena kupní smlouva,

**Já ne, to právník, ajt'ák,
podřízený, nadřízený apod.**

**aneb. rozložení odpovědnosti při
vícestupňovém rozhodovacím
procesu**

Trestní odpovědnost při spoléhání se na nesprávné odborné rady

Co to je odborná rada?

Spoléhání se na rady

- ▶ Culpa in eligendo
- ▶ Culpa in instrumentando
- ▶ Culpa in inspiciendo

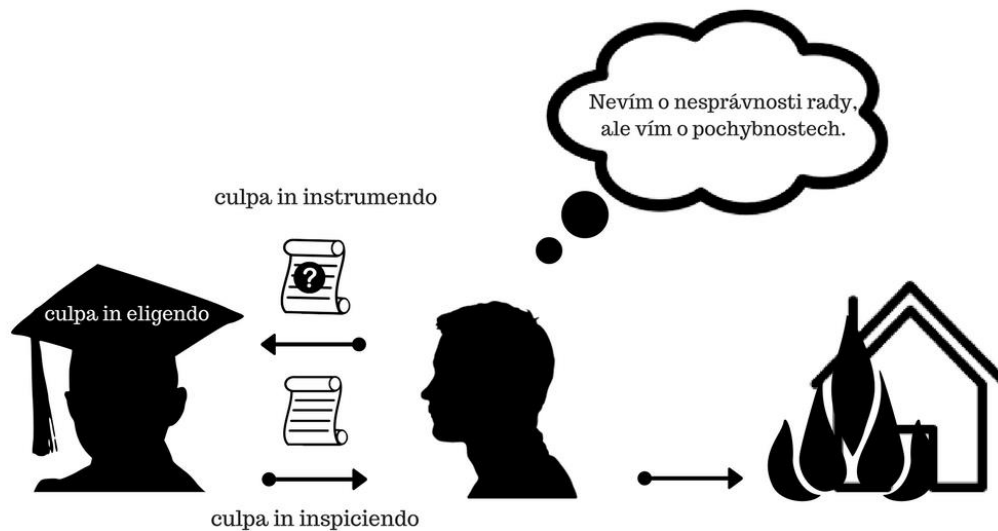
Vědomost o nesprávnosti rady

 žádné / nedbalostní /
úmyslné zavinění

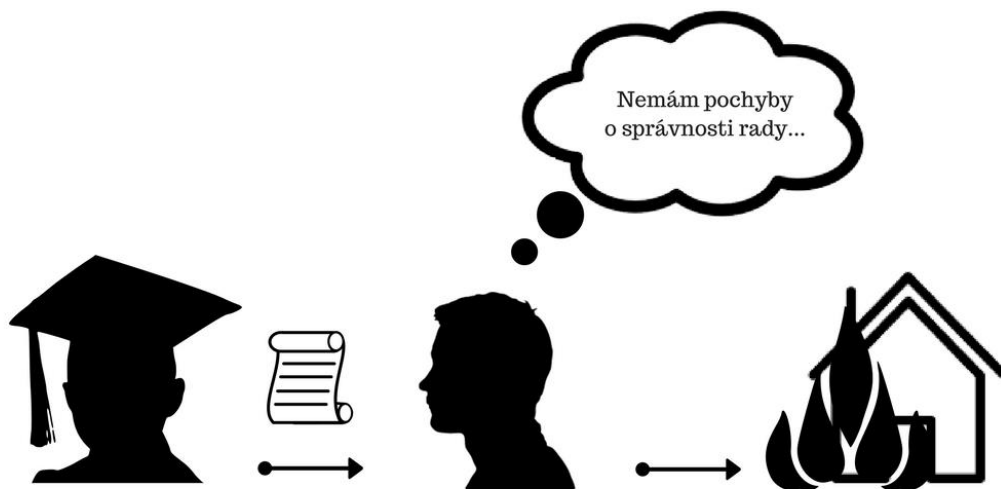
 zpravidla úmyslné
zavinění

Existence pochybností o správnosti rady

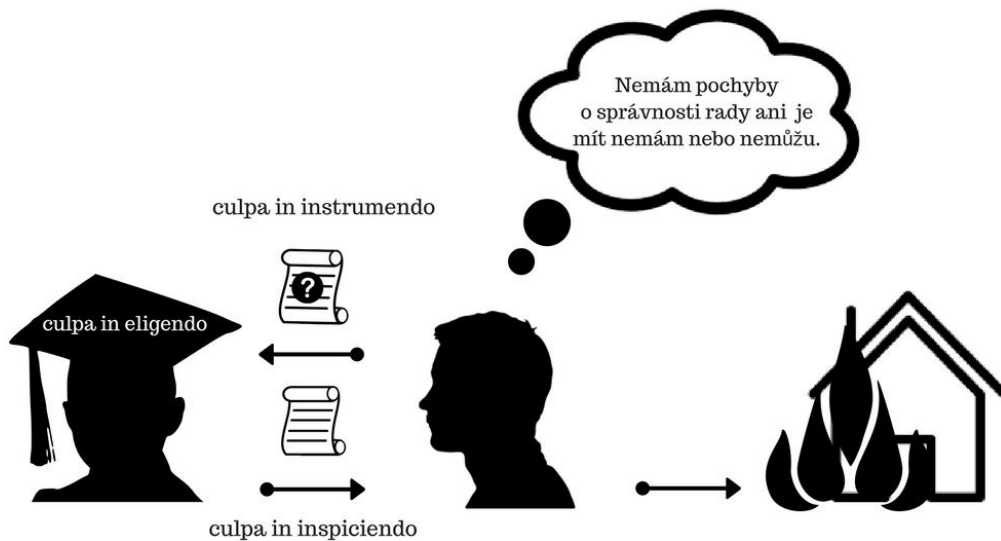
odborná rada automaticky nevyklučuje
úmyslné ani nedbalostní zavinění

Neexistence či nevědomost o pochybnostech

vyloučeno úmyslné zavinění
i zavinění z vědomé nedbalosti

Nevědomost o pochybnostech ale jejich objektivní existence

 vyloučeno zavinění
i z nevědomé nedbalosti

5. Spoléhání se na rady advokáta, nerespektování rozpočtu a problematické odměňování

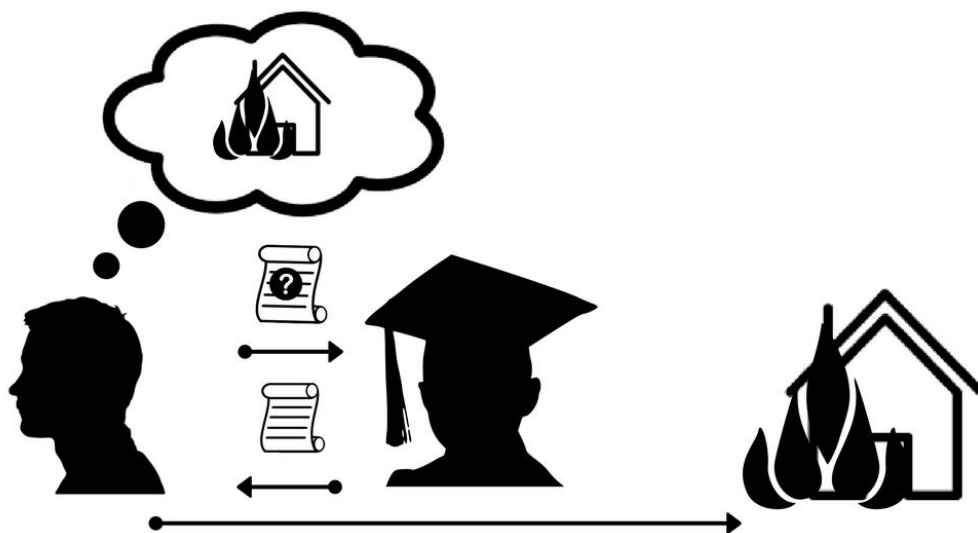
Usnesení NS z 19. 1. 2011, sp. zn. 5 Tdo 848/2010

Trestné činy: Podvod podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., resp. § 209 odst. 1 TrZ, zpronevěra podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák., resp. § 206 odst. 1 TrZ.

Skutkový děj: Obviněná D. Ř. jako místostarostka obce si u advokáta JUDr. Z. P. objednala právní služby pro obec P. Jmenovaný advokát z jejího podnětu vypracoval dohody o narovnání, které následně starosta obce, obviněný J. M. podepsal za obec P. Dohody o narovnání se týkaly každého jednotlivého nájemce domu, postaveného s příspěvím dotace ve výši 3 200 000 Kč/10 domů, kterou obci P. poskytlo ministerstvo pro místní rozvoj. Jednou z podmínek byla mimo jiné skutečnost, že obec nepřevéde po dobu 20 let od kolaudace stavby vlastnictví domů na jinou osobu. Dohodami o narovnání však byly stanoveny podíly na předmětných domech tak, že obec P. měla $\frac{1}{4}$ a nájemce domu $\frac{3}{4}$. Dohody o narovnání navíc nebyly předem předloženy k projednání a schválení zastupitelstvu obce.

Dále obviněná D. Ř. objednávala pro obec P. u advokáta JUDr. Z. P. právní služby, které JUDr. Z. P. fakturoval (v úhrnu vyfakturoval částku asi 257 286 Kč) a místostarostka D. Ř. po obdržení faktur nařídila jejich úhradu účetní – obviněné V. H., aniž by faktury předložila ke schválení zastupitelstvu obce. Obviněná takto jednala mimo schválený rozpočet obce, i když si zcela nepochybně byla vědoma toho, že zastupitelstvo obce schválilo rozpočet na konzultační, poradenské a právní služby jen v celkové výši 70 000 Kč, k jehož dalšímu navyšování nikdy nedošlo. Tím

Počáteční škodlivý záměr

odborná rada vyžádaná se záměrem ohrožit či porušit chráněný zájem nemá vliv na posouzení zavinění pachatele

3. Optimalizace daňové povinnosti

Usnesení NS z 10. 3. 2004, sp. zn. 7 Tdo 1301/2003 (SR 10/2005, s. 384)

Usnesení NS z 30. 3. 2005, sp. zn. 6 Tdo 250/2005

Trestné činy: Zkrácení daně, poplatku a jiné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zák., resp. podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) TrZ a zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. b) tr. zák., resp. zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. b) TrZ.

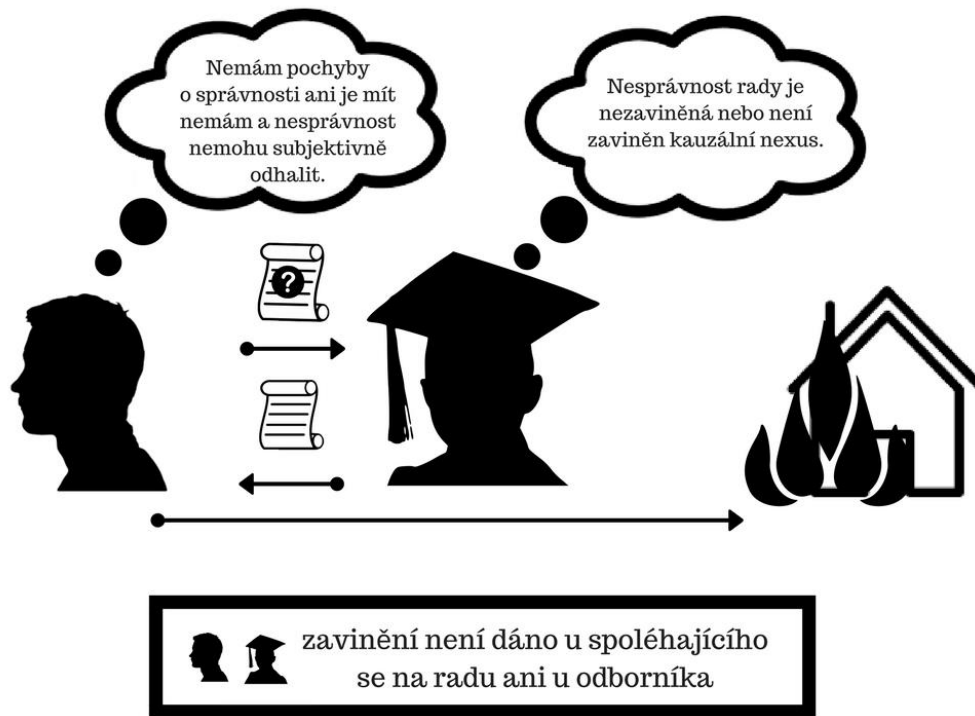
Skutkový děj: Obviněný Ing. T. P. jako starosta města R. n. J. a obviněný Ing. R. V. jako zástupce starosty města R. n. J. zhodnotili možnosti uplatnitelné podle zákona a na základě dvou smluv uzavřených za město prodali obchodní společnosti RV 1., s. r. o., část zařízení čistírny odpadních vod (za tuto společnost jednal obviněný Ing. R. V.), které následně na základě leasingové smlouvy dlouhodobě pronajali společnosti V. a k. města R. n. J., s. r. o. Šlo o dlouhodobý pronájem s následnou koupí, a to obchodní společnosti se 100% majetkovou účastí města, tj. původního vlastníka a prodejce zařízení.

Smyslem celé operace bylo, jak výslovně uvedli i obvinění, využít zvoleným postupem zákonné možnosti a uplatnit do daňových odpočtů již dříve městem zaplacenou daň na vstupu, a pokud by tato možnost nebyla, provedené majetkové transfery by postrádaly jakýkoliv smysl. Tím město R. n. J. získalo neoprávněně vrácenou DPH ve výši 2 696 671 Kč, čímž poškodili Českou republiku zastoupenou finančním úřadem. Navíc postupovali bez souhlasu městského zastupitelstva uvedeného města, ačkoli souhlas zastupitelstva města k takovému prodeji byl nezbytný.

Právní závěry usnesení sp. zn. 7 Tdo 1301/2003: (*K trestnosti daňové*

Příklad neodpovědnosti zodpovědných

**ÚMYSL
VĚDOMÁ NEDBALOST**

NEVĚDOMÁ NEDBALOST

Vědomost o existenci pochybností o správnosti
odborné rady

ano

ne

Pokud se na radu bez
rozumného vypořádání
se s pochybnostmi
spolehne, nelze její
existenci vyloučit
úmyslné zavinění
subjektu k porušení
nebo ohrožení
chráněného zájmu,
resp. u subjektu může
být shledáno úmyslné
zavinění či vědomá
nedbalost.

Nelze zpravidla
dovodit úmyslné
zavinění ve vztahu k
porušení nebo
ohrožení chráněného
zájmu zapříčiněného
omylem způsobeným
nesprávností zdánlivě
správné rady. Až na
výjimečné případy
nepřichází v úvahu ani
vědomá nedbalost.

Vynaložil subjekt při výběru odborníka
a zadání instrukcí potřebnou opatrnost?

Seznámil se s radou s potřebnou opatrností,
tj. kriticky ji zhodnotil z hlediska svých
schopností, zkušeností, znalostí a z hlediska
logiky?

Nedbalostní zavinění pachatele ve vztahu k
porušení nebo ohrožení chráněného zájmu
pak přichází v úvahu v rozsahu, v němž byl
škodlivý následek způsoben omylem vězícím
v takové nesprávnosti poskytnuté rady,
kterou by při vynaložení povinné opatrnosti
subjekt odhalil.

Děkuji vám za
pozornost

richter.m@hotmail.cz